

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana : Duminec'a.

Pretiulu abonamentului :

Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.
" " " " " jum. anu 2 „ 50 „
Pentru Roman'i'a si strainetate pe anu 7 — „
" " " " " „ j. a. 3 „ 50 „

Pretiulu insertiuniloru :

Pentru publicatiunile de trei ori ce contineu
cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte
4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Corespondintele se se adreseze la Redac-
tiunea dela

„BISERIC'A si SCOL'A”

Er banii de prenumeratiune la

„TIPOGRAFIA DIECESANA IN ARAD.”

Cestiunea fonduriloru comune in sinódele epar- chiale si in Congresu.

(Continuare.)

Daca vom petrece cu atentiune procesulu acestei afaceri in congresulu din 1874, celu d'antaui congresu care se occupa cu densa, aflam că principiulu indivisibilitatii fonduriloru nu este accentuatu din nici o parte, si congresulu o tractéza in tota libertatea fara cea mai mica restrictiune! In adeveru, noi nici nu intielegemu pentru-ce adversarii impartirei fonduriloru comune ceru in sinodulu aradanu din 1874, ca cestiunea se se supuna congresului pentru a o pertractá si delibera, daca odata fondurile sunt indivisibile? Mie mi-se pare consequentia, că daca congresulu s'a aflatu odata ca competitente a decide in cestiunea fonduriloru comune, apoi competitint'a sa nu putea fi limitata la unu premedidata planu ori hotarire, ci cineva trebuiá se scie că congresulu in competitint'a sa recunoscuta, este liberu a decide cestiunea fonduriloru comune precum in sensulu neimpartirei asia si in cel'a alu impar-
rei loru. Astfelui stand lucerulu, nimeni n'a contestatu competitint'a congresului de-a decide im-
partirea fonduriloru comune, nici in congresulu din 1874 dar nici in celu din 1878.

Si cand in congresulu din 1874, comisiunea pentru fondurile comune, alu carei raportoru erá D. Babesiu face propunerea ca fondurile se se administreze si de aci nainte in comuniune, propunerea fu aspru combatuta din mai multe parti si mai cu séma de catra deputatulu Mircea B. Stancescu, care presentà congresului urmatórea contra-propunere: „Considerand necesitatea complanarei intre sinódele eparchiale din Aradu si Caransebesiu in cestiunea fonduriloru comune, spre a se puté decide aceeasi finalminte, mar-
tulu congresu binevoiésca a luá unu conclusu:

„1. Ca fondurile romane gr. orientatele co-

mune a-le eparchielor Aradu si Caransebesiu se se imparta intre disele amendoué eparchie.

2. Destinatiunea fonduriloru se remana si pe viitoriu cea genuina.

3. Aceleasi fonduri despartite odata se se administreze prin respectivele epitropii diecesane; insa separatu de alte fonduri pe langa o socota speciala, carea va fi de a-se submite regulatu la censurarea sinodului diecesanu”¹⁾

Propunerea acésta relativu la impartirea fonduriloru comune erá o urmare naturala a con-
clusului adusu de sinodulu diecesei Aradului, in sesiunea din 1874, si deputatii congresuali, cari mai nainte ca deputatii sinodului din Aradu au datu votulu loru pentru impartire, aveau unu obli-
gamentu moralu, ea se-o sustienă acuma atâtu pentru a fi consequenti cătu si pentru a salvá prestigiulu sinodului eparchialu! Dar ce se vedi?
Acei aradani, cari pururea au fostu si sunt acu-
satii din partea celoru malcontenti, ca ómeni con-
spiratori si antagonistii „intereselor banatie-
nesci”, togmai ei sunt, carii in momentulu cand cestiunea se putea decide conformu conclusului adusu de sinodulu aradanu, cerura ca ea se se re-
lege la sinódele eparchiale spre a incercá o noua complanare si resolvire a cestiunei pe calea bu-
nei intielegeri intre ambele dieeese. Propunerea in-
sensulu acest'a s'a facutu de catra deputatulu congresualu Ioanu Popoviciu Desseanu, care cu unu adausu alu deputatului Vasiliu Paguba se enuncia ca decisu din partea congresului, ce suna astfelu:

„Dupa-ce pertractarea si incercarea unei com-
planari amice intre sinódele eparchiale de Aradu si Caransebesiu nu este exhausta, caus'a se re-
lega la numitele sinóde eparchiale pentru per-
tractare si incercare noua de complanare cu es-
tindere asupra tuturor partiloru cestiunei si chiar

¹⁾ Protocolulu Congresului ordinariu ex 1874. Nr. 66.

prin modalitatea unei intruniri a tuturor membrilor ambelor sinode la unu locu intr'o conferinta, unde desbatendu-se meritorial minte obiectulu, membrii in contielegere se prepare unu votu uniformu pentru concernintele sinode eparchiale, pe langa sarcina de raportu pana la proxima siedintia congresuala ce va urma dupa prorogare. Totodata se recomenda epitropiei fondurilor comune a sistá darea mai departe de imprumuturi din banii gata astazi elocati in casele de economii. Astfelu deciderea meritoriala in acestu obiectu remane in suspensu.²⁾

Asiadara in sensulu acestui conclusu, congresulu reléga cestiunea la sinodele eparchiale, ca se ineerce complanare amicala si se hotarésca in contielegere daca fondurile comune au se fie impartite ori se se administreze si mai departe in comuniune? Incercarea de-a ajunge la-o complanare amicala si a dà cestiunei o solutiune comună se face in sinodele din 1875, dar fara resultatu, si cestiunea remase totu in stadiulu de mai nainte. Par că cineva lucră din adinsu ca sinodele se nu pótajunge la contielegere!

Procedarea, firesce, s'a facut ca in anulu trecutu prin esmiterea unei delegatiuni la Timisióra, care se lucre in comunu cu delegatiunea sinodului din Caransebesiu. Delegatiunile ambelor sinode, compuse din 30 de membri s'a intrunitu in Timisióra la 23 Aprile (5 Maiu) 1875. In acésta intrunire delegatii, cu 15 voturi contra 12, s'a pronunciatus ca fondurile ce sunt comune dieceselor Arad si Caransebesiu, se se administreze si mai de parte in comuniune; éra cu 20 voturi contra 8, s'a pronunciatus ca loculu de administratiune a acestoru fonduri se fie Timisióra. Va se dica, aderintii comuniunei nu se multiamescu nici cu o administratiune comună in Arad, ci ei vor ca acésta se fie transpusa la Timisióra!

In fati'a acestui resultatu disonantu alu delegatiunilor, sinodulu din Aradu primesce, cu 26 voturi contra 18, propnerea deputatului Aleșiu Popoviciu, care luase parte si in delegatiune, si se enuncia ca conclusu: „In urm'a decisului congresuala de sub Nr. 66/874 sinodulu substerne actulu incercarei facute intre ambele sinode. Sinodulu acest'a insa declara, că decisulu seu adusu sub Nrii 105 si 115/874, care suna pe langa impartirea fondurilor comune, ilu sustine si mai de parte.“³⁾

Cu chipulu acest'a, cestiunea fondurilor comune neputendu-se resolví pe cale amicala si prin contielegere intre cele două diecese, dupa cum era in deosebi dorint'a Aradaniloru, ea se trimitte din nou la congresulu nationalu biseri-

cesc, ca elu se decida in privint'a impartirei ori neimpartirea fondurilor, ceea ce a si urmatu apoi in congresulu din 1878.

Congresulu luandu atunci cestiunea la o scrupulósa si temeinica cercetare, atatu din punctul de privire principalu catu si din privint'a dreptului si legii, a conformitatii si oportunitatii, a decretatuita impartirea fondurilor comune, dupa cum acést'a se hotarise in sinodulu din Aradu, in 1874. Era in contra opiniunilor manifestate pe langa indivisibilitatea fondurilor, sub cuvintulu că sunt fonduri comune, „s'a doveditu, că nomenclatur'a nu pote servi ca pedecea la impartirea loru, căci daca impartirea a fost posibila intre Serbi si Romani, tocmai asia posibila este ea si intre diecesele romane Aradu si Caransebesiu, si nici legile civile nu oprescu impartirea averei comunè intre partile indreptatite.“

Raportorulu comisiunei fondurilor comune in congresu, Dlu Cav. de Puscariu, a carui autoritate in materie de lege si de dreptu, nu credem, că va fi pusa la indoieala, a desfasiuratu pe largu si cu multa profunditate in propunerea majoritatii comisiunei, temeiurile si argumentele pentru impartirea fondurilor comune. De aceea le lasam ca se urmeze aci in totu cuprinsulu loru:

a) considerandu că nu numai in sensulu legilor civile este fie care parte indreptatita a pretinde segregarea parti sale dela o avere comună de natura divisibila, dar si dupa tenoreea stat. org. fia care parte constitutiva a metropoliei nostre are dreptulu a-si administrá avere sa prin propriile sale organe autonome si independinte;

b) considerandu că organele chiamate pentru administrarea averei si fondurilor eparchiale in sensulu statutului organicu sunt consistoriele eparchiale si respective senatele epitropesci ale acestora, prin urmare administrarea numitelor fonduri prin organe abnormale precum e epitropia fondurilor comune instituta in modu provizoriu la Aradu séu instituinda la Timisióra séu airea ar fi o institutiune abnormala si pre-juditiósa constituutiei nostre bisericesci;

c) considerandu că administrarea numitelor fonduri prin epitropia comună subordinata la doue sinode eparchiali independente unulu de altulu, la casu de diferintie in pareri ar deveni nepracticavera, si chiar imposibila; apoi

d) mai considerandu si aceea că atare administrare pretinde prea mari spese, pentru că dupa cum arata socotelile, pana acum a consumat 20% ale veniteloru, pre cand dupa experint'a facuta administrarea averilor diecesane prin propriile sale organe de abia recere 10% a veniteloru;

²⁾ Protocolulu Congresului ordinariu ex 1874. Nr. 66.

³⁾ Protocolulu Sinodului din Arad ex 1875. Nr. 134.

e) considerandu, că si siguranti'a fondurilor trebue se fia mai mare pe langa organele cele normate in statutulu organicu decât prin cele nenormate, si si folosele poporului creditiosu mai accesibile la propriele loru centre administrative bisericcesci, de căt dela unu locu lui mai strainu si indepartatu;

f) considerandu, că si dorintiele legali si ecutabili a-le partiloru indreptatite sunt indreptate intr'acolo ca aceste fonduri comune se se segregaze si se se transpuna in administratiunea separata a organeloru legali a respectivelor diecse;

g) considerandu că precum a fostu posibila segregarea acestoru fonduri comune intre Serbi si Romani, tocmai asia de posibila este si intre respectivele diecese romane; si in fine

h) considerandu, că eventual'a infiintiare de eparchii noue nu pote impiedecă impartirea acestoru fonduri intre eparchiele de acum a Aradului si Caransebesiului, deorace la infiintarea de eparchii noue tocmai asia de lesne si tocmai dupa aceasi cheia se vor pute excinde si partile, ce le vor compete nouelor eparchii, comisiunea propune: *Veneratulu congresu se enuncie mai antaiu in principiu necesitatea impartirei fondurilor comune intre dieces'a Aradului si Caransebesiului, si transpunerea loru in administratiunea respectiveloru consistorie eparchiali.*"

„Er, considerandu că fondurile cestionate sunt proprietate comuna a dieceselor eparchiali Aradu si Caransebesiu;

considerandu că toti creditiosii acestoru eparchii fora esceptiune s'au bucuratu si se bucura de beneficiile acestoru fonduri; si in fine

considerandu despre o parte, că nici n'ar mai fi posiblu a eruá, că cine si in ce mesura a contribuitu la aceste fonduri, éra despre alta parte considerandu si aceea, că nu atâtu celu ce a contribuitu ceva, ci acel'a pentru care s'a contribuitu se considera de proprietariu si prin urmare indreptatit spre participarea la aceste fonduri, majoritatea comisiunei propune ca congresulu se enuncie: a) *Impartirea fondurilor comune intre dieces'a Aradului si Caransebesiului se face in proportiunea sufltelorlor a creditiosiloru acestoru eparchii;*

b) *La casulu infiintarei de eparchii noue, aceste se vor impartesi la aceste fonduri asemenea in proportiunea sufltelorlor segregate si vor primi competint'a loru dela acele diecese, dela cari s'au dismembrat;*

c) *Destinatiunea primitiva a fondurilor romane si dupa impartire nealterata." (*)*

*) Este ceva curiosu, că motivele din propunerea comisiunei, sunt omise cu desaversire din protocolulu congresual, si propunerea insasi e publicata cu unu laconismu detestabilu.

Fatia cu propunerea acésta intarita cu atâtea temeiuri si dovedi neresturnabile in care se frangeau tóte obiectiunile pentru indivisibilitatea si administratiunea comuna a fondurilor, spri-ginitori communi unei au trebuitu se renuncia la ori-ce propunere pentru neimpartirea loru din principiu, si a-se multumí cu acéea ca congresulu se amane deocamdata desbaterea si decisiunea asupra obiectului. Éta cum suna propunerea facuta de D. Babesiu in privint'a acésta:

„Considerandu marile greutati impreunate cu impartirea fondurilor de sub intrebare, dupa natur'a originei si destinatiunei loru; considerandu si nedreptatea ce s'ar face dieceselorou nou infiintiande prin o decidere a cestiunei de impartire fara ele; considerandu că intru interesulu fratietatii si armoniei nici odata ca acuma n'a fost mai pucinu consultu a ventilá indreptatirea la aceste fonduri si a iritá spiritele spre detrimentulu pacei si armoniei necesare in sinulu bisericiei nóstre: se se amane desbaterea si decisiunea asupra obiectului, si sustienia statulu quo, dar recomandandu-se epitropiei tóta posibil'a economie in spese."

Punenduse la votare nominala aceste döue propuneri, congresulu primesce punctulu primu din propunerea comisiunei, si, cu 32 de voturi contra 24, decide in principiu *impartirea fondurilor comune ale dieceselor Aradu si Caransebesiu.* Era in loculu punctului alu doilea din propunerea comisiunei relativ la chie'a pentru impartire, congresulu primesce propunerea deputatului V. Babesiu, si enuncia ca decisu:

„Intielegerea asupra modului, cheiei, respective proportiunei la impartire intre partile indreptatit, se lasa acestoru parti, respective si nödeloru concerninti; recomandandu-li-se de baza iubirea fratiésca alaturea cu dreptatea. Casurile de neintielegere intre parti, la reclamarea ori careia din ele le va decide finalminte congresulu." (*)

(Va urma.)

Dela sinodulu eparchialu aradanu.

(Continuare.)

Siedint'a a VIII, tienuta in 9/21 Aprile la 4 ore dupa médiadi.

In legatura cu conclusulu deja luatu se pune la ordinea diley alegerea delegatiunei de 9 membri pentru impartirea fondurilor comune. Spre scopulu acest'a se alege o comisiune de scrutinare, compusa din Ieroteiu Belesiu, Vinc. Babesiu si Ioanu P. Deseanu. Apoi etinduse list'a deputatiloru, si constatatandu-se 49 deputati presinti, se procede la alegere prin votare secreta, a carei resultatu este urmatoriul si anume, din clerus s'au alesu: Ieroteiu Belesiu cu 49 voturi, Vasilie Mangra 49 voturi, er dintre mireni s'au alesu: Nicolau Zigre cu 48 voturi, Vinc. Babesiu 46, Alesiu Popoviciu 43, Lazaru Ionescu 42,

*) Protocolulu congres. din 1878 Nr. 263.

Ioan P. Desseanu 31, Georgiu Dringou 27 si Paulu Rotariu cu 26 voturi. Publicandu-se rezultatul acestei alegeri, deputatul Vasile Paguba propune, ca pentru sustinerea paritatii intre preoti si mireni, membrulu mirénu alu 7-le se se dechiare de nealesu ; éra pentru intregirea locului alu treilea de preot se se faca alegere noua intre cei doi preoti (Protopresbiterii Meletiu Drehiciu si Georgiu Cratiunescu) cari au intrunitu mai multe voturi, fara a obtine insa majoritatea absoluta a voturilor. Sinodulu insa cu 22 voturi contra 20 primesce alegerea lui P. Rotariu, in locu de a face o noua alegere pentru unu membru preotescu.

Nicolau Zige, referintele comisiunei organizatorie, reportédia asupra reportului consistoriului plenariu din Aradu, din carele se vede că: la acestu consistoriu au intratu de totu 3026 piese, cari s'au distribuitu de dupa natur'a loru intre respectivele senate consistoriale, că in decursulu anului solariu 1881 senatulu strensu bisericescu a tienutu 16. celu de scóle 15. si celu epitropescu 9 siedintie consistoriale, la propunerea comisiunii, se ié la cunoscintia.

La consistoriulu plenariu aradanu au intratu 56 piese cari dupa natur'a loru, au fostu parte asemnate de-adreptulu din presidiu, parte transpusse de sinodulu eparchialu din sessiunea anului trecutu, éra in parte a fostu relegate acestui consistoriu spre decidere din partea senatelor consistoriale. Se ié la cunoscintia.

Ieremonachulu Augustinu Hamsea carele fu alesu de asesoru referinte in senatulu strinsu bisericescu a depusu juramentulu ca atare in siedint'a plenaria dela 28 Maiu (9 Iuniu) 1881 si cu acea a intratu in oficiu, in beneficiu inse a intratu numai in 1 Iuliu 1881, candu a incetatu a functioná ca profesoru. Se ié la cunoscintia.

Pentru de a satisface insarcirarii date de Venerabilulu sinodu sub Nr. 112/881 consistoriulu a urgiatu comisiunea esmisa pentru revidarea regulamentului afacerilor interne sinodale, acea inse nu si-a incheiatu lucrarea sa, si nici pana acumu nu si-a presentatul elaboratulu ; la propunerea comisiunii se decide a se alege alta comisiune de 3 insi, cu insarcinarea, ca la sessiunea ordinaria venitória se-si prezinte elaboratulu, avendu a se constitui numai decatu si a primi dela presidiu actele necesarie. Spre scopulu acest'a sinodulu alege in acésta comisiune pre: Paulu Rotariu, Vasiliu Mangra, si Nicolau Zige.

Cu provocare la conclusulu de sub Nr. 146/881 se repórta, că comisiunea alésa spre scopulu elaborarii proiectului despre regularea controlorii bisericesci competinte asupra manipularii fondatiunii Elena Ghiba Birta, inca nu si-a terminatul elaboratulu, la propunerea comisiunei, se decide a se inteti efeptuirea conclusului sinodalu de sub Nr. 146/881.

Cu privire la regularea conventiei episcopesci, deórance Ven. Consistoriu din Caransebesiu nu simte timpulu de oportun a incercá schimbarea contractelor referitorie la convent'a episcopésea, se repórta că consistoriulu aradanu inca nu s'a simtitu indemnătu a ascerne maritului congresu nationalu bisericescu, vre o propunere in modulu indegetatu de sinodulu din anulu trecutu. Se ié la cunoscintia.

Referitoriu la punctulu 5. din reportu, in care se tractéza despte infinitarea unui institutu de asecurare a edificielor bisericesci si scolarie in contra focului, se constata, că consistoriulu aradanu s'a adresat atatu catra consistoriulu archidiecesanu catu si

catra celu eparchialu din Caransebesiu, dara fiindu că dupa vederile ambelor consistorii susnumite, idei'a infinitarii unui atare institutu comunu pentru intréga Metropolia, eventualu in comuniune cu un'a din surorile diecese, este nerealisabila, consistoriulua s'a vediutu necesitatua a sulevá cestiunea relativu la infinitarea unui atare* institutu numai propriu pentru dieces'a Aradului, si astfelui caus'a a relegatu-o senatului epitropescu spre studiere. Se ié la cunoscintia.

In anulu espiratu a reposatu dintre barbatii cei mai devotati causei comune, in deosebi pe terenul instructiunii, si anume: Dr. Paulu Vasiciu, Luca Calacianu, Antoniu Todorescu si Dr. Lazaru Petroviciu. Perderea acestor barbati se ié la cunoscintia cu dorere.

In loculu devenit u vacantu prin mórtea profesorului Dr. Lazaru Petroviciu, catedr'a de pedagogia dela institutulu nostru pedagogicu, s'a deplinitu pria alegerea lui Petru Piposiu profesoru cu diploma dela universitate, care cu inceputulu anului scolariu curinte a si intratu in functiune. Se ié la cunoscintia.

In anulu curinte consistoriulu a efectuatu alegerea de protopopu in tractulu Siriei. Se ié la cunoscintia.

In decursulu anului trecutu, consistoriulu a conferit u unu stipendiu de 300 fl. v. a. gimnasistului absolutu Ladislau Goldisiu pentru a se pregati la profesur'a din Pedagogia si ramurile ei. Se ié la cunoscintia.

A mai tractatu consistoriulu in anulu trecutu si petitiunea stipendiatalui Cornelius Nicóra, pentru ameliorarea stipendiului ce-lu are cu 300 fl. v. a. dara nu s'a potutu satisface cererii; totusi in considerarea, că potentulu atatu pentru purtarea si dili-gint'a sa, câtu si din respectu că este rudenia cu famili'a Moise Nicóra, merita tota considerarea, la propunerea comisiunii. Sinodulu apretiindu motivele consistoriului transpusne punctulu acesta la comisiunea epitropéscea.

Profesorulu si directorulu dela institutulu pedagogicu — teologicu: Ioanu Russu, la cererea propria, s'a pusu in binemeritatulu statu de pensiune éra pentru bunele si indelungatete lui servicii prestate institutului, consistoriulu i-a votat o pensiune anuala de 500 fl. care o si primesce cu incepere dela 1 Octombrie 1881. Se ié la cunoscintia apretiarea meritelor numitului barbatu bisericescu scolaru.

Din acestu reportu se arata, că cu ocaziunea restaurarii comitetelor si epitropilor parochiale, in acestu anu in unele comune s'au esperiatu agitatiuni si neregularitati. Sinodulu aviséza pre Consistoriu, se proceda contra astorul feliu de aparatiuni cu tota rigórea.

In timpulu mai recinte inaltulu Regimu alu patriei a inaintatul legislatiunii una proiectu despre scólele medie, care in unele parti tindea a restringe si autonomia bisericii nóstre. Vediutu consistoriulu acésta, a autorisatu pe capulu diecesei, ca in contigere cu capii celoralte episcopii din metropolia se faca o representatiune séu protestu catra diet'a tierii care s'a si facutu prin insusi parintele Metropolit Mironu Romanulu, ca capulu bisericii din intréga Metropolia. Se ié la cunoscintia cu placere.

Presidiulu consistorialu a facutu o reprezentatiune la inaltulu Guvernului, spre a esoperá si pentru dieces'a nóstra, ca deputatii cari vinu la sinodulu eparchialu, se se bucur de acelu favoru, de care se

bucura si membrii altoru confessiuni la asemenea cursi, ca adeca se pota calatori pe drumulu de feru cu pretiuri reduse; in urmarea acestei reprezentatiuni, inclit'a directiune pentru liniile ferate ale statului ungaru, a incronoscintiatu consistoriulu, ca deputatilor cari se vor legitim'a cu harthi'a de convocare, ori credentialulu, ca suntu membrii sindului eparchialu, li se face acelu favoru, ca pe liniile ferate ale statului magiaru si pe lini'a Aradu Temisi'ora potu calatori cu biletu de class'a III. in class'a II, era cu jumetate biletu de classa II. in class'a III. despre care favoru s'a incunoscintiatu atatu consistoriulu Oradanu, cata si protopopii Timisiorii si a Hasiasiului spre scire si dispunere ulterioara. Se ie la cunoscintia.

Consistoriulu propune, ca deputatii sinodali, cari au locuintia mai departe decat loculu alegerii respective scrutinului se-si primesca spesele de calatoria numai dela loculu alegerii, respective dela loculu scrutinului, in urmarea carei propunerii. Sinodulu decide a se sustine in acesta privintia usulu de pana aci.

Venindu la ordinea dilei inscintiarea telegrafica a Metropolitului in caus'a arondarii protopopiatelor, la propunerea comisiunei, se autorisidia consistoriele, dupace vor primi conclusulu congresualu, se puna in lucrare arondarea protopresbiterelor a celor unde nu vor intimpinat difficultati, era pentru acele protopresbiterate, unde se vor ivi, greutati, cari ar cere dispusetiuni estraordinarie, a face propunere la sinodulu prosimu ordinariu, intielegandu-se de sine, ca introducerea are se se faca fara alterarea periodului de 3 ani deja inceputu, adeca a se face constituirea pre restulu periodului.

Asupra memorandului protopresbiterului Ilie Moga, comisiunea propune, era sinodulu filu reléga consistoriului competinte spre considerare la executarea arondarii.

Cu privire la harthi'a consistoriului aradanu in privint'a parochiei protopresbiterale din Chisineu, comisiunea propune: spre a se pot resolvi definitivuminte cestiunea acesta se insarcina consistoriulu a ascultat opinionea representantii legale a respectivelui protopresbiteratu, si apoi in nesculu acelei'a la sinodulu viitoru a substerne propunere motivata in privint'a decretarii parochiei protopresbiterale in protopopiatulu Chisineului, era pana atuncia are se se tieni in vacantia. Sinodulu primesce propunerea comisiunei.

Cererea comunei parochiale M. Radna, pentru ca la nou'a arondare a protopopiatelor se se sustine acea comuna in protopresbiteratulu Aradului. se transpune consistoriului aradanu spre opinare, avendu acesta a face propunere sinodului la sessiunea proksima in sensulu conclusului enunciatiu in privint'a arondarei protopopiatelor.

Cererea preotului Zenobiu Munteanu si Georgiu Leucutia pentru reducerea parochielor. Se transpune consistoriului concernante pentru considerare in casurile obveniente, in conformitate cu regulamentulu congresualu.

Fiindu timpulu inaintat siedint'a se inchide, anuntiandu-se cea proksima pe mane di la ora 9 dimineti'a.

[Va urmá.]

Din Archidieces'a Bucovinei.

Cu ajungerea Inaltu Preasantitului Archiepiscopu si Metropolitu Dr. S. Morariu Andreevici pe scaunulu archiepiscopal alu Bucovinei, biserica ortodoxa si clerulu ei, din Bucovina, a luat o directiune de progresu moralu si intelectualu, incat tot de bisericile surori privescu cu o legitima bucuria sufletesca la densa. Neobositulu ei Archipastorii actualu, destinsu prin o inalta cultura teologica, dorindu a da clerului seu tot de progresu si cultura, in timpul mai nou a intemiatu unu jurnalul bisericescu literariu, a carui aparatiune o anuncia clerului archidiecesanu prin urmatorulu circulariu, modelu de inalte cugetari si simtieminte archipastorale:

Una dintre dorintele invecite ale autoritatii spiretuale si ale clerului Eparchiei Nostre de Dumnezie scutite, a fost si aceea, de a avea si a sustine una *Jurnalul bisericescu literar*, ca organu propriu pentru latirea si fructificarea sciintielor teologice in cleru, respandirea invetatiurelor religiose morale in poporul crestin si pentru sustinerea si inviosiarea intereselor de vietia ale Bisericei nostre dreptu credinciose din Bucovina, dupa dogmele si asiediemintele Bisericei ortodoxe ecumenice, intre marginile legilor publice de statu.

Pe cat de fericite a fost acesta dorinta invecita, pe atat era ea si de indreptatita, pentru ca mai vertosu in timpulu presentu, incingendu-se unu concertu viu de progresare in toti ramii de sciintia si de cultura, precum si de desvoltare a intereselor vitale, comunitatea nostra bisericesca, din lipsa unui organu de publicitate literar pentru representarea si insufletirea intereselor religionare, era lipsita si de acel razim, de carele se bucura asta-di mai tot de corporatiunile si comunitatile existente.

Cu tot de aceste, pentru lipsa unei subventiuni sigure, fara de carea, mai cu sema in mic'a nostra tiéra, unde cetitorii si prenumerantii unui jurnalul bisericescu literar nu se potu numeră cu miile, precum si pentru unele alte imprejurari descurajatoare, dorint'a de obsce si in deosebi a organelor competente si indatorite nu se potu realiză.

Tocmai acum, dupa ce Maestatea Sa C. R. Apostolica, cu resolutiunea pre inalta dintr'a 4. Martu a. c. binevoi a acordat pre gratiosu din fondulu religiosar alu Eparchiei de o-cam-data pe trei ani o subventiune cate de 1500 fl. Ne deciserau a face in drumarile esecutarii pentru redactarea si editarea jurnalului bisericescu, si asia, dupa discutarea afacerii mai anteu in o conferinta prealabila, era apoi in siedint'a plenara a Consistoriului dintr'alu 8/20 Martiu a. c. venimus a publica Regulamentul pentru jurnalulu bisericescu-literar, precum urmeaza mai departe. *)

Impreuna cu votarea unanimi si aprobaarea Regulamentului acestuia, carele, cuprindendu tot de detaliurile respective, va servi de indreptariu pentru tot de afacerile redactiunii jurnalului "Candela", sa denumitul si personalul concernante, si anume:

Administratoru si editoru pentru tot de afacerile economice: Prea Cuviosia Sa, Parintele Archimandritu Archadie Ciupercovici;

Redactoru primariu, respondabilu pentru intregul cuprinsu alu jurnalului: Prea Cucernicia Sa, Pa-

* Iau vom publica si noi in numerulu viitoru. Red.

rintele Protopresbiteru — stauroforu si profesorul de teologie Dr. Vasilie Mitrofanovici;

Redactorul alu doile si corectorul pentru textul slaveno-rusescu: Prea Cucernicia Sa, Parintele Protopresbiteru si profesorul de cantarea corala Isidor Vorobchievici;

Revidentul si corectorul alu textului romanescu: Prea Cucernicia Sa, Parintele Protopresbiteru si paroch Artemie Berariu;

Actuarul pentru afacerile manipulative ale administratiunii: Domnului asistentu Eugeniu Mesederu;

Cursorul si ingrijitorul alu afacerilor servitoriale: Patapie Palagianu.

Deorece fiacarele dintre numitii membri ai redactiunii este impoveratu si cu indetoririle chiemarilor sale proprie, se intielege de sine cumca compunerea materialului intregu pentru jurnalul nu se poate loru inpune si nici accepta numai si numai dela dinsii, ci mai vertosu se intielege de sine, cumca precum s'a precisat in punctul alu 8. din Regulamentu:

„Colaboratorii naturali ai jurnalului sunt toti membrii Clerului Archidiocesului, fiindu bineveniti si colaboratori din alte cercuri.“ Acceptam deci cu incredere si nu suntem la indoiala, cumca fiacarele membru alu iubitului nostru cleru va manecă, nu numai catu de a aduce si a turna in aceasta „Candela“ a bisericiei noastre din prisosulu oleiului (untului de lemn) seu literaru, ci si a depune in acesta vistieria comuna a Eparchiei noastre insisi cei de pe urma doi bani, asemene veduvei din Evangelia, ca adeca „Candela“ nostra comuna, provediuta fiindu cu oleiu literaru curat, compus din mediul sanatosu alu simburilor invetiaturilor evangelice, se nu se stinga ci se lumineze neineetat, era dinarii de prenumeratiune in acesta vistieria bisericésca se nu se inputenieze, ci se totu adauga, pentru ca eata mai multa vomu conduce si vomu depune cu totii din ofertele noastre spirituale si materiale pe acesta masa comuna, cu atatul mai frumosu, mai indestulitoriu va fi ospetul mantuirii, de care vomu se ne inducemu cu totii.

Sporindu deci pana la stadia presenta afacerea jurnalului nostru bisericescu, pentru a caruia infinitiatiare incepuremu noi a starui inca in pozitionele noastre de inainte, depunem cu incredere deplina lucrările ulterioare in purtarea de grija a Redactiunii si Administratiunii, era sortea viitora si fructele acceptate si dorite ale acestui organu literaru pentru comunitatea nostra bisericésca in cooperarea membrilor iubitului nostru cleru, carele, fiindu in acordu cu umilintia nostra despre tote cele, ce sunt mantuitore si de folosu pentru sant'a biserică, va recunoscere, cumca si cu acesta „Candela“ literara este engajata onorea clerului, cultur'a poporului intru lumina ortodoxiei si binele alu de Dumnedieu scutitei Eparchii Bucovinei.

Cu consiliul venerabilului Consistoriu archiepiscopalui.

Cernauti, in 8 (20) Aprilu 1882.

S / i / v e s t r u
Archiepiscopu si Metropolitu.

Despre poporulu romanu si poesi'a sa.

(Continuare.)

Revenindu acum la iubitul nostru mosiu, — care s'a despartit de noi rechemandu dilele cele bune trecute, precum amu fostu disu, — ilu astfelu

si pre densulu dantiandu hora. Hor'a era incinsa de o frumosa ceta de voinici si copile, toti sprinateni casi capriorele. Privindu mosiulu dela o parte ii vine odata voia sa intre si elu in hora. „Hei baéti, lasati si pre mosiulu sa se prinda cu voi in hora ca se vedu, deca aceste picioare isi mai aducu aminte ori nu, de dalbele tineretie? — striga mosiulu dantiatorilor. „Buni bucurosi te primim mosiule sa ai parte de veseli'a nostra“ — respunsera dantiatorii. — Mosiulu se prinde de mana cu densii; hora se incinge de nou. Mosiulu parea in hora ca o petra scumpa intre marginile unei corone. Toti priviau la densulu cu iubire si stima, mirandu cum ii sta de bine cand fluturau in aeru chicele lui albe ca neua. Veseli'a horei crescea cu insufletirea proprie romanului; er mosiulu se aventa usioru ca pletele sale in ventu, incat nu ar fi credut nimene, ca porta pe umeri aprópe sieptedieci de ani. Unul dintre flacaii dantiatori, — cand vediua ca mosiulu intinerise mai de totu de se parea cumca ii intrece pre toti in hora, — arunci o privire cam invidiosa asupra mosiului, si intorcendu-se apoi intr'alta lature dice:

Câtu-i mosiulu de betranu

Totu ar manca maru din sinu,

(chiitura poporala ce se aude in tote partile locuite de romani; in colectiunea V. Alecsandri pag. 323. in locu de „mosiu“ se dice „omu“).

Dupa audirea acestoruv cuvinte, mosiulu vindeca a-i da imprumutulu, cu unu glasu linistit in care betranii vorbescu celor teneri, respunde:

Hei bata-lu foculu

Placeti joculu,

Dar la lucru esti uitucu,

La mancare ca unu lupu“

(chiitura din Bihor, colectiunea mea).

Unu altu flacau din hora mai sburdalnicu decat celu dintaiu, parandu-i prea aspre vorbele mosiului, casi cum acelea aru fi grauit adev'erulu despre careva dintre flacai, — iata cum desanca mosiului :

Na pecatulu! ce vediui

Pe colnicu langa Vaslui

Fata mare, mosiu betranu

Cerendu fetei meru din sinu!“

La ce fat'a i-au respunsu :

Fugi la naib'a ghiuiu betranu,

Nu-ti dau nici unu meru din sinu,

Chiar de jab'a ti-l'asuu da

Ca nu ai cu ce-lu muscă,

Nici esti copilu mititelu

Ca se mi-te joci cu elu.“

Acestu respunsu, ce la audiu se pare ca aru fi desarmatu cu totulu pre bietulu mosiu din hora, fu urmatu de cuvintele intiepte ale mosiului, adresate fetei de pre colniculu din Vasluu astfelu :

"Tu n'ai minte fat'a mea!
Ochii vedu, inim'a vrea.
Copilu-i copilarosu,
Elu arunca merulu josu,
Si nici scie-a-lu desmerdă
Nici cu elu a se jucă."

(poesii pop. ale Rom. adunate si intocmite de V. Alexandri Bucuresci 1867. pag. 326.)

Unu rîsu unanimu si veselu urmă după acestea vorbe sincere isvorite din inima betrana intinerita de veselie.

Inca câteva minute, si mosiulu î-si luă particea sa din hora. Elu, mai deschidiendu-si odata sfatós'a sa gura, in semnu de resbunare contra flacailor, cari îi cantaseră mai nainte, dice :

"Nepotiele, nepotiele,
Traire-ai dilele mele,
Si se-ti placa meru din sînu
Ori cât ai fi de betrangu!"

(doina din Bihor, colectiunea mea.)

Si după acestea mosiulu esindu din sirulu dantatorilor, s'au asiediata de o parte urmarindu de aci incolo numai cu privirea pre iubitii sei fărtăti din hora.

Astfelu, ca mosiulu, î-si resbuna romanulu, încarcatu de ani, asupra tinerilor sburdalnici pre cari in vîrtejulu lor de veselie — adeseori îi ieș gur'a pe dinainte si facu glume cu betranii. Ei inse se cunoscu imprumutatu că tôte le facu din iubire unulu catra altulu, si pentruca voi'a buna se crăsca; de aceea nici nu se despartu cândva superati.

(Finele va urmă)

D i v e r s e .

* Preas. Sa Dlu Episcopu Ioanu Metianu a sositu dela Zernesci, Joi cu trenulu de amédiedi.

* Consistoriu plenariu. Spre scopulu constituirei consistoriului ca senatu scolaru si epitropescu, in urmă restaurarilor facute in sinodulu de estimpu si pentru pertractarea si resolvirea obiectelor intrate, se va tiené in Aradu Consistoriu plenariu Mercuri in 19/31. Maiu a. c. la 9 ore deminéti'a.

* Societatea limbilor romanice dela Mompellier a premiatu si anulu acest'a pe unu poetu romanu, d. Naum, pentru nisce poesi traduse cu unu talentu deosebitu in romanesce din dialectulu provențialu. Obiectulu oferit u ca premiu este o pana de auru impodobita cu briliante.

* Alu V. congresu literaru internationalu s'a deschis Dumineca in 9/21 Maiu in un'a din salele Capitoliului in Roma. Ferrari a tienutu discursu solemnu de deschidere in limb'a francesa terminandu in limb'a italiana cu urari pentru nationalitatile reprezentate in Congresu si pentru Victoru Hugo presiedintele congresului internationalu. Principele Torlonia insarcinatu cu afacerile magistratuale a salutatu ospetii mai antaiu in limb'a francesa, apoi in cea italiana, multumindu-le că au alesu ca locu alu intrunirei loru capitala Roma. In sfersitu, dupa ce s'a trimis o telegrama de felicitare lui V. Hugo, au mai vorbitu intre aprobari generali: Ulbach reprezentantele

Franciei, Howard si Spensley ai Angliei, Simonovschi reprezentantele natiunei polone, Perez-Dial alu Spaniei si Obedenaru, reprezentantele Romaniei.

* Biseric'a româna gr. catholica, după cum aflam in "Amiculu Familiei" se va intruni 18/30 Maiu la Blasius intr'unu Conciliu provincialu. Cu aceasta ocazie se voru promulgă Canónele Conciliului provincial bisericesci romane greco-catolice de Alb'a-Jul'i-a-Fagarasiu — intr'unu la Blasius in anulu 1872 — cari au obtinutu aprobarea Scaunului pontificiu dela Rom'a; si pre bas'a acestor'a se voru statori Procedurile administrative, disciplinaria, criminale si matrimoniale, Regulamentele scolare etc. — cari voru avea de-a servi pe viitoru de directive in intrég'a Biserica romana greco-catolica.

* Serbarea dilei de 10th Maiu in Bucuresti. Douedieci si unu de tunuri salutara in dori de di prim'a aniversara a proclamarii Regatului romanu. Musici militare si trupe incepura a se asediá de la palatul pana la Metropolie, pe acolo pe unde Maiestatile Loru aveau se mérge la ceremonia religioasa ce se facea la Metropolie. La orele 11, 101 tunuri anuntia Capitalei, plecarea Maiestatilor Loru Regale de la palatulu de la Cotroceni spre Metropolie. La 11 si jumetate ore I. P. S. Mitropolitu primatu alu Romaniei cu crucea in mâna si I. P. S. Moldovei, impreuna cu d-nii ministri, D. Bratianu, presiedintele Camerei, D. Sturdza, vice-presiedintele Senatului, intempiara pe Maiestatile Loru la usia mitropoliei; corulu intonă unu imnu, musicile resunara si M. S. Regina cu I. P. S. Mitropolitulu Moldovei, M. S. Regele cu I. P. S. Mitropolitulu Primatu, urmatu de Casele Loru civile si militare intrara in Mitropolia, unde delegatii judetielor, comunelor, membrii Corpurilor legiuitor, Inaltele curti de casatia si computuri, curtile si tribunalele se aflau deja. Dupa terminarea serviciului M. S. Regele incalecandu trecu pe dinaintua trupelor si delegatiilor insirate in curtea Mitropoliei, in midlocul strigătorilor unanime de ură. Cortegiul se opri in dreptulu statui lui Mihaiu Bravulu, unde se construise unu pavilion pentru aceasta ocazie. M. S. Regina se cobori din trasura si se urea in pavilion. La ora 1, scările publice deschisera defilarea. La orele 2 MM. LL. Regele si Regina, cu ceremonialulu care a presidat la venire, se indreptara spre palatul din Bucuresti, unde Maiestatile Loru primira, pentru felicitare, tôte corporile constituite. Pe la orele 5 s'a datu la siosea o masa ranitilor si delegatilor din judetie. Era peste o mie de meseni. Tota intinderea de langa Monetari'a Statului presintă o animatiune estra-ordinara din caus'a lumii care venise se privésca pe ospeti. Pe la 5¹/₂ veni M. S. Regele care fu primitu din nou cu strigate de ura! M. S. se intretinu cu o multime de delegati si de raniti, intrebandu-i pe fiecare de unde, e si ce nevoi are. Printre meseni se află si unu panduru d'ai lui Tudor Vladimirescu, Mihaiu Riza, in versta de 99 ani. Numerose grupuri se formasera in jurul lui. M. S. Regele vorbi cu acestu venerabile ostén alu lui Tudor si-i puse pe peptu crucea Coroanei Romaniei. O medalie comemorativa a proclamarei Regatului se imparti tuturor celor care luara parte la ospetiu. Sera totu orasului fu iluminat in unu modu splendidu. Musici militare cantau in deosebitele gradini ale capitalei, focurile de artificii se ridicau din tôte partile. Pana la o ora foarte inaintata, circulati'a infatisia pe tôte stradele o animatiune estra-ordinara. (Romanulu).

* **Necrologu.** Luni in 10/22. Maiu, a trecutu din viatia, la cele eterne bunulu invetiatoriu Nicolae Toutanu, din Negr'a, in etate de 54. de ani, care 33. de ani s'au ostenit pe carier'a invetiatorésca. Perderea reposatului o plange numerosa sa familie, si intrég'a comuna unde a servitu. Fieci memori'a bine-cuvantata si tinerin'a usiora! Unu preotu.

Buletin meteorologicu.

Diu'a. Lun'a.	Pressiunea aerului	Temperatur'a	Cerul
Sambata 20. Maiu	763 mm.	9·20 R.	ploe
Duminica 21. "	763 "	11·5 "	"
Luni 22. "	761 "	14·5 "	ploiosu
Marti 23. "	764 "	15 "	seninu
Mercuri 24. "	764 "	17 "	"
Joi 25. "	764·4 "	16 "	obdusu
Vineri 26. "	768 "	17·5 "	seninu

Concurs e.

Nefindu recurenti deajunsu, se deschide de nou concursu pantru deplinirea parochiei vacante de prima clasa din Ecic'a-romana, protopresbiteratulu B. Comlosiului, cottulu Torontalu, cu terminulu alegerei pe 6 iuniu vechiu a. c.

Emolumintele sunt: un'a sessiune parochiala de 30. jugere pamentu aratoriu de class'a prima, stol'a si birulu parochialu usitatu dela 240 case; — care beneficiu calculatu in bani da venitulu anualu de 800 fl. v. a.

Doritorii de a concurge la acést'a parochia sunt avisati a-si asterne cursele instruite conformu dispusetiunilor statutului organicu si a regulamentului congresualu la subsrisulu vicariu protopopescu in Toraculu-mare, per: Bega-Szt-György si a se presentá nainte de alegere in vr-o Dumineca séu serbatore la S. Biserica spre a-si arata desteritatea in cantare respective predica. — Se mai notifica: că alegandulu parochu are se imparta beneficiul parochialu cu veduv'a preotesa in anulu curinte.

Ecic'a-romana 19 Aprilie 1882.

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu mine: **Paulu Tempea**, m. p. vic. protop.

Pentru deplinirea parochiei vacante de class'a a dou'a din comun'a Sarcea-romana, protopresviteratulu B. Comlosiului, in cottulu Torontalu, scrie concursu cu terminulu alegerei pe 13 iuniu vechiu a. c.

Emolumintele sunt:

Un'a sessiune parochiala de 30 jugere pamentu aratoriu de classa prima si 3 jugere pasiune; — stol'a si birulu preotiescu dupa norm'a stolara eparchiala cea mai noua dela 168 numere de casse si 21 sessiuni urbariale, care beneficiu parochialu calculatu in bani da unu venitulu anualu curatul de 720 fl. v. a.

Doritorii de a concurge la acést'a parochia sunt avisati a-si asterne recursurile instruite conformu dis-

pusetiunilor statutului organicu si a regulamentului congresualu la subsrisulu vicariu protopopescu in Toraculu-mare, per: Bega-Szt-György, — si a se presentá nainte de alegere in vre-o Dumineca séu serbatore la S. Biserica spre a-si arata desteritatea in cantare respective predica. — Se mai notifica: că alegandulu parochu va folosi sessiunea parochiala numai din tóm'n'a anului curinte.

Sarci'a-romana 27 Aprilie 1882.

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu mine: **Paulu Tempea** m. p. vic protop.

In urmarea decisului V. Consistoriu diecesanu de sub nrulu 110/31 scol. a. c. devenindu in vacantia statiunea invetiatorésca din Misica, comitatulu Aradului, inspectoratulu Siepreusilui, prin acésta se deschide concursu cu terminu de alegere pe 19 Maiu st. v. a. c. pe langa urmatoriulu salariu:

1. In bani gata 160 fl. v. a. 2. 10 cubule de grâu si 6 cubule de cuceruzu; 3. 50 de magi de fenu, rescumparate de comuna cu bani gata; 4. 13 jugere de pamentu parte aratoriu parte fenatiu; 5 Pascu de 3 jugere; 6. Cuartiru cu 2 chilii si camara si unu intravilanu de 800 □; 7. 12 orgii de lemn, din care are se se incaldisca si scola; 8. Accidentiile: dela mortu mare 50 cr. dela micu 30 cr. dela maslu 40 cr; 9. Diurne pentru conferintie; 10. 12 fl. pentru curatul si incalditulu scólei peste anu; 11. Spesele scriptoristice dupa recerintie, le va plini epitropulu scolariu.

Doritorii de a fi alesi se-si adreseze recurserile, — proviedute cu documintele necesarii in intlesulu „statutului organincu“ si a „normelor de inventiamentu“, precum si cu atestate despre purtarea loru morala, — comitetului parochialu din Misica, si se le trimita pana la 17 Maiu subsemnatului inspecotoru scolariu in Siepreusiu (Seprös). Cele intrate mai tardiui nu se vor lua in consideratiune.

Recurentii se poftescu a participa baremu odata pana la alegere, la servitiulu Ddieescu in fatia locului pentru asi arata desteritatea in cantari si tipicu.

Misica, 21. Apriliu 1882.

Comitetulu parochialu.

Mihail Sturza m. p.
inspect.de scóle

Pentru vacant'a parochie Archisiu, protopresbiteratulu Beliului impreunata cu statiunea invetiatorésca de acolo, se publica concursu pe langa urmatorele emoluminte: Cele preotiesti sunt:

1) Pamentu aratoriu de 16 cubule de clasa 1; a 2) Dela 100 Nr. de casa câte $\frac{1}{2}$ mesura cucerudu si farmatu; 3) Venitele stolare computate anualminte la 100 fl. v. a. 4) Cortelul cu 3 chilii, cu gradina pentru legumi. Cele inventiatoresti sunt:

1) Pamentu aratoriu de 5 cubule; 2) 8 cubule de bucate $\frac{1}{2}$ grâu $\frac{1}{2}$ cucerudu; 3) In bani gata 24 fl.v.a.

Doritori de a ocupa acestu postu sunt avisati a-si asterne cursele loru instruite in sensulu, statutului organicu. Dlui Administratoru Protopresbiteratu Iosifu Pinti'a, celu multu pana in diu'a de 21 Maiu cand deodata se va tiné si alegerea.

Archisiu, la 12 Aprilie st. v. 1882.

Comitetulu parochialu.

Incontilegere cu mine: **Iosifu Pinti'a** adm. protop.